GENERALINIO ADVOKATO L. A. GEELHOED IŠVADA,

pateikta 2005 m. rugsėjo 8 d. [1]

I — Įžanga

1. Pagrindinis šioje byloje keliamas klausimas yra tai, ar nacionalinė procedūra dėl statybos produktų patvirtinimo, kurioje neatsižvelgiama į kitose valstybėse narėse sertifikatus išduodančių institucijų išduotus patvirtinimo sertifikatus, turėtų būti laikoma Direktyvos 89/106 dėl statybos produktų [2] 2 straipsnio 1 dalyje nustatyto įpareigojimo valstybėms narėms užtikrinti, kad šie produktai būtų tinkami naudoti pagal jų numatytą paskirtį, įgyvendinančia priemone, ar, atvirkščiai, tai yra importo apribojimas, kuris draudžiamas pagal EB 28 straipsnį.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 89/106/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su statybos produktais, derinimo (OL L 40, 1989, p. 12), iš dalies pakeista 1993 m. liepos 22 d. Tarybos direktyva 93/68/EEB, iš dalies keičiančia Direktyvas 87/404/EEB (paprasti slėginiai indai), 88/378/EEB (žaislų sauga), 89/106/EEB (statybos produktai), 89/336/EEB (elektromagnetinis suderinamumas), 89/392/EEB (mašinos), 89/686/EEB (asmeninės apsaugos priemonės), 90/384/EEB (neautomatinės svarstyklės), 90/385/EEB (aktyvieji implantuojamieji medicinos prietaisai), 90/396/EEB (dujas deginantys prietaisai), 91/263/EEB (telekomunikacijų galiniai įrenginiai), 92/42/EEB (nauji karšto vandens katilai, deginantys skystąjį arba dujinį kurą) ir 73/23/EEB (elektrotechniniai gaminiai, skirti naudoti tam tikrose įtampos ribose), OL L 200, 1993, p. 1 (toliau – Direktyva 89/106).

II — Atitinkamos teisės nuostatos

A — *Bendrijos teisė*

2. Direktyva 89/106 nustato įstatymines nuostatas, kurios būtinos laisvam statybos produktų judėjimui Bendrijoje. Šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje apibrėžta sąvoka „statybos produktai“ reiškia „bet kokį produktą, kuris yra pagamintas ir skirtas nuolat įmontuoti statiniuose, tarp jų ir pastatuose ir inžineriniuose statiniuose“.

3. Pagal Direktyvos 89/106 2 straipsnio 1 dalį valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad statybos produktai galėtų būti teikiami rinkai tik tuomet, kai jie tinkami naudoti pagal numatytą paskirtį, tai yra jų charakteristikos yra tokios, kad statiniai, į kuriuos jie bus įmontuojami, surenkami, pritvirtinami arba instaliuojami, gali, jeigu jie tinkamai suprojektuoti ir pastatyti, tenkinti 3 straipsnyje išvardytus esminius reikalavimus. Šie reikalavimai, kurie gali turėti

įtakos techninėms statybos produktų charakteristikoms, yra numatyti direktyvos I priedo tiksluose. Šioje byloje pakanka remtis reikalavimu, kad statiniai turi būti projektuojami ir statomi taip, kad nekiltų jokio pavojaus juose esančių asmenų ar kaimynų higienai arba sveikatai, būtent dėl vandens taršos ar nuodijimo [3].

4. Pagal Direktyvos 89/106 4 straipsnio 1 dalį šioje direktyvoje standartai ir techniniai liudijimai yra vadinami „techninėmis specifikacijomis". Direktyvos 4 straipsnio 2 dalis nurodo, kad valstybės narės laiko produktus tinkamais naudoti pagal paskirtį, jeigu juos naudojant statiniai, su ta sąlyga, kad pastarieji yra tinkamai suprojektuoti ir pastatyti, atitinka 3 straipsnyje išvardytus esminius reikalavimus, ir jeigu tokie produktai turi EB ženklą, kuriame nurodoma, kad jie atitinka svarbiausius nacionalinius standartus, perkėlusius į nacionalinę teisę suderintus standartus, ir Europos techninį liudijimą ar nacionalines technines specifikacijas, minimas šio straipsnio 3 dalyje, jeigu suderintų specifikacijų nėra. Ši 3 dalis leidžia valstybėms narėms siųsti Komisijai savo nacionalines technines specifikacijas, kurios, jų manymu, atitinka 3 straipsnyje minimus esminius reikalavimus. Komisija informuoja valstybes nares apie tas nacionalines techninės specifikacijas, kurioms galioja 3 straipsnyje išvardytų esminių reikalavimų atitikties prielaida.

5. Direktyvos 89/106 6 straipsnio 1 ir 2 dalys numato, kad:

„1. Valstybės narės netrukdo produktų, kurie atitinka šios direktyvos nuostatas, laisvo judėjimo, teikimo rinkai ar naudojimo jų teritorijoje.

Valstybės narės užtikrina, kad šių produktų naudojimo pagal jiems numatytą paskirtį netrukdytų taisyklės arba sąlygos, kurias nustato valstybinės įstaigos arba privačios įstaigos, veikiančios kaip valstybinė įmonė arba kaip valstybinė įstaiga, remdamosi savo monopoline padėtimi.

2. Tačiau valstybės narės leidžia produktus, kuriems netaikomos 4 straipsnio 2 dalies nuostatos, teikti rinkai savo teritorijoje, jeigu jie atitinka nacionalines nuostatas, atitinkančias Sutartį, jei Europos techninėse specifikacijose, išvardytose II ir III skyriuose, nenurodoma kitaip. Komisija ir komitetas,

3 — Esminiai reikalavimai darbams apima šiuos aspektus: mechaninis atsparumas ir stabilumas; saugumas gaisro atveju; higiena, sveikata ir aplinka; naudojimo saugumas; apsauga nuo triukšmo; energijos ekonomiškumas ir atsparumas karščiui.

nurodytas 19 straipsnyje, reguliariai prižiūrės ir tikrins Europos technines specifikacijas <...>"

3. Valstybės narės užtikrina, kad paskirtosios įstaigos teiktų viena kitai reikalingą paramą.

6. Jeigu statybos produktui nėra nustatyta techninių specifikacijų, Direktyvos 89/106 16 straipsnis numato tokias specialias procedūras:

„1. Jeigu kuriam nors konkrečiam produktui nėra nustatyta techninių specifikacijų, kaip nurodyta 4 straipsnyje, paskirties valstybė narė, gavusi individualų prašymą, laiko, kad produktas atitinka galiojančias nacionalines nuostatas, jeigu jis buvo patenkinamai įvertintas per bandymus ir patikrinimus, kuriuos atliko gaminančiosios valstybės narės patvirtintoji institucija pagal paskirties valstybėje narėje galiojančius metodus arba tos valstybės narės lygiaverčiais pripažintus metodus.

2. Gaminančioji valstybė narė informuoja paskirties valstybę narę, pagal kurios nuostatas turi būti atliekami bandymai ir patikrinimai, apie įstaigą, kurią ji ketina patvirtinti šiam tikslui. Paskirties valstybė narė ir gaminančioji valstybė narė pateikia viena kitai visą būtiną informaciją. Pasikeitus šia informacija, gaminančioji valstybė narė patvirtina tokiu būdu paskirtą įstaigą. Jeigu valstybė narė dvejoja, ji tai pagrindžia ir informuoja Komisiją.

4. Jeigu valstybė narė nustato, kad patvirtintoji institucija atlieka bandymus ir tikrinimus, nesilaikydama savo nacionalinių nuostatų, ji praneša apie tai valstybei narei, kurioje ta institucija patvirtinta. Ta valstybė narė per protingą terminą informuoja pranešančiąją valstybę narę apie priemones, kurių buvo imtasi. Jeigu pranešančioji valstybė narė laiko, kad priemonių, kurių buvo imtasi, nepakanka, ji gali uždrausti teikti rinkai ir naudoti tą produktą arba jo atžvilgiu taikyti tam tikras sąlygas. Ji apie tai informuoja kitas valstybes nares ir Komisiją." (Pataisytas vertimas)

7. Pagal Direktyvos 89/106 17 straipsnį:

„Paskirties valstybės narės teikia tokią pačią reikšmę ataskaitoms ir atitikties atestavimams, išduotiems gaminančioje valstybėje narėje 16 straipsnyje numatyta tvarka, kaip ir atitinkamiems jų pačių nacionaliniams dokumentams."

8. Sprendimas 3052/95 numato priemonių, kurias priėmė valstybės narės ir kurios apriboja laisvą prekių judėjimą Bendrijoje,

informavimo procedūrą [4]. Šio sprendimo 1 straipsnis nurodo:

„Valstybė narė, imdamasi veiksmų sutrukdyti kitoje valstybėje narėje teisėtai pagaminto arba parduodamo tam tikro modelio arba tipo gaminio laisvam judėjimui arba pateikimui į rinką, atitinkamai praneša Komisijai tais atvejais, kai šios priemonės tiesioginis ar netiesioginis poveikis yra:

— bendras tų prekių uždraudimas,

— atsisakymas leisti tas prekes pateikti į rinką,

— atitinkamo gaminio modelio arba tipo pakeitimas, kad jis galėtų būti pateiktas į rinką arba joje išlaikomas,

arba

— tų prekių pašalinimas iš rinkos."

4 — 1995 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas 3052/95/EB, nustatantis pasikeitimo informacija apie nacionalines priemones, neatitinkančias laisvo prekių judėjimo principo, tvarką Bendrijoje, OL L 321, 1995, p. 1 (toliau – Sprendimas 3052/95).

9. Sprendimo 3052/95 3 straipsnio 2 dalis numato, kad ši pareiga informuoti Komisiją, *inter alia*, netaikoma priemonėms, kurių imtasi tik laikantis Bendrijos suderinimo priemonių ir priemonėms, apie kurias pranešta Komisijai pagal specialias nuostatas.

10. Sprendimo 3052/95 4 straipsnio 1 ir 2 dalys nustato, kad 1 straipsnyje minėtas pranešimas yra parengiamas pakankamai išsamiai bei aiškia ir suprantama forma ir kad šio straipsnio 1 dalyje minėta informacija yra perduodama per 45 dienas nuo tos dienos, kai buvo imtasi 1 straipsnyje minėtos priemonės.

B — *Nacionalinė teisė*

11. Pagal Portugalijos pagrindinio miesto statybos įstatymo (*Regulamento Geral das Edificações Urbanas*, toliau – Dekretas-įstatymas Nr. 38/382), priimto 1951 m. rugpjūčio 7 d. Dekretu-įstatymu Nr. 38-382, 17 straipsnį naujų medžiagų ar statybos metodų, kuriems nereikia nei oficialių specifikacijų, nei pakankamos praktinės patirties, naudojimui reikia *Laboratório Nacional de Engenharia Civil* (toliau — LNEC) išankstinės palankios nuomonės ar patvirtinimo.

12. Pagal du 1970 m. lapkričio 2 d. ir 1971 m. balandžio 7 d. Ministro dekretus (toliau – ministro dekretai) tik LNEC patvirtintos plastmasinės medžiagos gali būti naudojamos vandentiekio tinkluose.

III — Faktinės aplinkybės ir procedūra

13. 2000 m. balandžio mėn. Komisija gavo skundą iš Portugalijos bendrovės, kuriai priežiūros institucija *Empresa Pública de Águas de Lisboa* (toliau – EPAL) neišdavė reikiamo leidimo iš Italijos ir Ispanijos importuotų polietileninių vamzdžių įrengimui pastato vandentiekio sistemoje, nes vamzdžiai nebuvo patvirtinti LNEC. Remiantis pareiškėja, vamzdžiai jau buvo patvirtinti abiejose šiose valstybėse narėse ir turėjo atitikimo sertifikatus, kuriuos išdavė atitinkamai *Istituto Italiano dei Plastici* (toliau – IIP) ir *Asociación Española de Normalización y Certificación* (toliau – AENOR). Todėl ji kreipėsi į LNEC dėl šių sertifikatų atitikimo patvirtinimo. Tačiau 2000 m. gegužės 26 d. laišku LNEC informavo pareiškėją, kad jos prašymas yra atmestinas, nes IIP nebuvo Europos statybos techninio patvirtinimo asociacijos (European Association for Technical Approval in Construction, toliau – UEATC) narė ir nepriklausė jokiai kitai institucijai, su kuria LNEC buvo sudariusi bendradarbiavimo šioje srityje sutartį [5].

14. 2000 m. rugsėjo 12 d. oficialiu pranešimu ir vėliau 2001 m. gegužės 16 d. pagrįsta nuomone Komisija informavo Portugalijos valdžios institucijas, kad polietileniniams vamzdžiams, importuotiems iš kitų valstybių narių, taikant patvirtinimo procedūrą pagal Dekreto-įstatymo Nr. 38/382 17 straipsnį, neatsižvelgiant į kitų valstybių narių sertifikatus išduodančių institucijų sertifikatus, ji pažeidė savo įsipareigojimus pagal EB 28 ir 30 straipsnius. Be to, apie tai neinformuodama Komisijos, ji taip pat pažeidė Sprendimo 3052/95 1 straipsnį bei 4 straipsnio 2 dalį. Manydama, kad paaiškinimų dėl procedūros atitikties jos Bendrijos įsipareigojimams nepakanka, Komisija 2003 m. spalio 2 d. pareiškė ieškinį pagal EB 226 straipsnį.

15. Komisija Teisingumo Teismo prašo:

1) pripažinti, kad polietileniniams vamzdžiams, importuotiems iš kitų valstybių narių, taikiusi patvirtinimo procedūrą pagal

5 — LNEC akivaizdžiai nesirėmė AENOR išduotu sertifikatu. Pasak Portugalijos vyriausybės, šis sertifikatas nebuvo pateiktas LNEC.

1951 m. rugpjūčio 7 d. Dekreto-įstatymo Nr. 38/382 17 straipsnį, neatsižvelgiant į kitų valstybių narių sertifikatus išduodančių institucijų sertifikatus, ir apie šią priemonę neinformavusi Komisijos, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 28 ir 30 straipsnius bei pagal 1995 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo 3052/95/EB, nustatančio pasikeitimo informacija apie nacionalines priemones, neatitinkančias laisvo prekių judėjimo principo, tvarką Bendrijoje, 1 straipsnį ir 4 straipsnio 2 dalį,

ir

2) priteisti iš Portugalijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

16. Komisija ir Portugalijos vyriausybė 2005 m. birželio 9 d. toliau aiškino savo pozicijas žodinio proceso dalyje.

IV — Vertinimas

17. Pirmasis klausimas, kurį reikia išnagrinėti šioje byloje yra tai, ar polietileninių vamzdžių, naudojamų vandens vamzdyno sistemose ar tinkluose, patvirtinimo procedūrai, kartu įtvirtintai Dekreto-įstatymo Nr. 38/382 17 straipsnyje ir ministro dekretuose, taikomos Direktyvos 89/106 nuostatos. Jei atsakymas į šį klausimą būtų neigiamas, reikėtų nuspręsti, ar ši procedūra atitinka EB sutarties 28 ir 30 straipsnius. Klausimas dėl Sprendime 3052/95 numatytos informavimo procedūros laikymosi bus nagrinėjamas vėliau.

A — *Direktyva 89/106*

18. Šiuo klausimu Komisija pastebi, kad nors nagrinėjami polietileniniai vamzdžiai yra „statybos produktai" Direktyvos 89/106 1 straipsnio 2 dalies prasme, jiems nebuvo taikomi suderinti standartai šios direktyvos 4 straipsnio prasme. Kadangi šiems produktams netaikomi jokie Portugalijos standartai ar techninės specifikacijos ir LNEC išduotas sertifikatas susijęs su visa vandens vamzdyno sistema, o ne tik pačiais vamzdžiais, nebuvo patenkintos Direktyvos 89/106 16 straipsnyje numatytos specialios procedūros taikymo sąlygos. Dekrete-įstatyme Nr. 38/382 bei atitinkamuose ministro dekretuose numaty-

tas aptariamų vamzdžių procedūros reikalavimas turi būti įvertintas atsižvelgiant į EB 28 ir 30 straipsnius.

19. Portugalijos vyriausybė teigia, kad šioje byloje ginčijamos nacionalinės teisės nuostatos įgyvendina Direktyvos 89/106 2 straipsnyje numatytus tikslus. Kadangi nagrinėjamiems vamzdžiams nėra taikomi nei suderinti standartai ar Europos techninis liudijimas, nei Europos lygiu pripažintos nacionalinės techninės specifikacijos, Portugalijos Respublika privalo jiems taikyti patvirtinimo procedūrą, kaip numatyta Dekreto-įstatymo Nr. 38/382 17 straipsnyje ir ministro dekretuose.

20. Kadangi, remiantis Teisingumo Teismo praktika, valstybė narė gali neprašyti tyrimų ar bandymų, jei tai jau buvo padaryta kitose valstybėse narėse ir jei su rezultatais ji gali susipažinti, Portugalijos vyriausybė teigia, kad, kalbant apie statybos produktus, šie principai yra įtvirtinti specialioje procedūroje, numatytoje Direktyvos 89/106 16 straipsnyje. Tačiau šioje byloje Italijos Respublika, kaip gaminančioji valstybė narė, netaikė 16 straipsnyje numatytos procedūros. Ji neprašė pateikti informacijos apie metodus ir kriterijus, taikytus Portugalijoje patvirtinant polietileninius vamzdžius ir vamzdynų sistemas, taip pat neinformavo Portugalijos vyriausybės apie tai, kuri Italijos institucija buvo kompetentinga patvirtinti šių produktų atitiktį Portugalijos taisyklėms. Šiomis aplinkybėmis LNEC neprivalėjo bendradarbiauti su IIP. Manant, kad nagrinėjami vamzdžiai turėtų būti patvirtinti tik IIP išduotu sertifikatu, Portugalijos Respublika būtų įpareigota pripažinti bet kokį sertifikatą, išduotą bet kokios institucijos, neatsižvelgiant į bet kokias garantijas dėl nagrinėjamų produktų atitikimo. Būtent to Direktyva 89/106 siekia išvengti.

21. Vis dėto Portugalijos vyriausybė teigia, kad ji pagal direktyvos 16 straipsnį turi teisę nepritarti statybos produktų, kuriems netaikomos nacionalinės techninės specifikacijos, teikimui į rinką, jei jie nėra patvirtinti pagal šioje nuostatoje numatytą procedūrą.

22. Portugalijos vyriausybė priduria, kad, remiantis Direktyvos 89/106 17 straipsniu, neprivaloma pripažinti ataskaitų ar įvertinimų, išduotų kitose valstybėse narėse, nebent jie išduoti kompetentingų tų valstybių narių institucijų ir buvo jos, kaip paskirties valstybės narės, pripažinti ir paruošti pagal jos galiojančias nacionalines nuostatas ar nuostatas, kurias ji pripažįsta lygiavertėmis.

23. Pirmiausia svarbu įvertinti Portugalijos vyriausybės teiginį, kad patvirtinimo procedūra atitinka Direktyvos 89/106 2 straipsnį, kuris įpareigoja valstybes nares imtis visų būtinų priemonių užtikrinant, kad statybos produktai galėtų būti teikiami rinkai, tik jeigu jie tinka numatytam tikslui, tai yra jų charakteristikos yra tokios, kad statiniai, į kuriuos jie bus įmontuojami, surenkami, pritvirtinami arba instaliuojami, gali, jeigu jie tinkamai suprojektuoti ir pastatyti, tenkinti 3 straipsnyje išvardytus esminius reikalavimus. Ji mano, kad tai yra pagrindinis Direktyvos 89/106 principas, nors ir pripažįsta, jog ja taip pat siekiama užtikrinti svarbiausių reikalavimų pastatų ir statybos darbų srityje suderinimą su laisvu prekių judėjimu.

24. Mano nuomone, tai nėra įtikinamas argumentas, todėl iš tikrųjų manyčiau, kad pagrindinis Direktyvos 89/106 tikslas yra sukurti būtinas sąlygas siekiant laisvai prekiauti statybos produktais Bendrijoje.

25. Direktyva 89/106 buvo priimta remiantis EB sutarties 100A straipsniu (dabar – EB 95 straipsnis) kaip programos, skirtos sukurti vidaus rinką iki 1992 metų, dalis [6]. Kaip numatyta direktyvos preambulėje, valstybėms narėms keliami reikalavimai dėl pastatų ir civilinės inžinerijos darbų saugumo, galiojimo laiko ir energijos taupymo daro tiesioginę įtaką statybos produktų savybėms ir atsispindi nacionalinių produktų standartuose. Valstybėse narėse taikomų standartų skirtumai trukdo šių produktų prekybai Bendrijoje [7].

26. Pagrindinis Direktyvos 89/106 tikslas yra panaikinti šiuos trukdymus sukuriant sąlygas laisvai prekiauti statybos produktais Bendrijoje. Tai pasiekti galima sukuriant bendrą Bendrijos esminių reikalavimų, taikomų pastatams ir darbams, kuriuose naudojami statybos produktai, sistemą. Šie reikalavimai kartu su direktyvos I priedu yra įtvirtinti 3 straipsnyje. Suformuluoti bendrąja prasme, šie esminiai reikalavimai įgyvendinami taikant statybos produktams technines specifikacijas. Jie apima: a) suderintus standartus ir juos perkeliančius nacionalinius standartus; b) Europos techninius liudijimus; c) nacionalines technines specifikacijas, pripažįstamas Bendrijos lygiu (toliau – techninės specifikacijos) kaip atitinkančias esminius reikalavimus (Direktyvos 89/106

6 — Ketvirtoje direktyvos konstatuojamoje dalyje numatyta: „kadangi 1985 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos patvirtintos Baltosios knygos dėl vidaus rinkos sukūrimo 71 dalyje teigiama, kad vykdant bendrą politiką didžiausias dėmesys bus skiriamas tam tikriems sektoriams, tarp jų statybos; kadangi techninių barjerų panaikinimas statybos srityje iki tokios ribos, kad jų negalima būtų panaikinti bendru lygiavertiškumo pripažinimu tarp visų valstybių narių, turi vykti priėmius naują požiūrį, kuris išdėstytas 1985 m. gegužės 7 d. Tarybos rezoliucijoje, kurioje raginama apibrėžti esminius saugos reikalavimus bei kitus aspektus, kurie yra svarbūs bendrai gerovei, nemažinant jau galiojančių ir pasiteisinusių apsaugos lygių valstybėse narėse".

7 — Žr. antrą ir trečią direktyvos preambulės konstatuojamąsias dalis.

4 straipsnis). Valstybės narės turėtų numanyti, kad jeigu statybos produktai atitinka šias techninės specifikacijas ir todėl gali turėti EB ženklus, darbai, kuriuose jie yra naudojami, atitiks esminius reikalavimus, jei šie darbai yra tinkamai suprojektuoti. Pagal Direktyvos 89/106 6 straipsnio 1 dalį valstybės narės netrukdo produktų, kurie atitinka šios direktyvos nuostatas, laisvo judėjimo, teikimo į rinką ar naudojimo jų teritorijoje.

27. Dėl produktų, kurie nepatenka į šią sistemą, nes neatitinka techninių specifikacijų, nurodytų Direktyvos 89/106 4 straipsnio 2 dalyje, direktyvos 6 straipsnio 2 dalis numato, kad valstybės narės leidžia juos teikti rinkai savo teritorijoje, jeigu jie atitinka nacionalines nuostatas, atitinkančias Sutartį, jei Europos techninėse specifikacijose nenurodoma kitaip. Be to, direktyvos 16 straipsnis numato specialią procedūrą tokiems produktams, įtvirtindamas sąlygas, pagal kurias paskirties valstybė narė gali laikyti, kad tokie kitos valstybės kilmės produktai atitinka galiojančias nacionalines nuostatas.

28. Šiuo mechanizmo aprašymu, įtvirtintu Direktyvoje 89/106, siekiama parodyti, kad pagrindinis direktyvos tikslas nėra užtikrinti esminių reikalavimų, numatytų 3 straipsnyje, laikymąsi. Šių reikalavimų įtvirtinimu pastatams ir darbams labiau siekiama sukurti bendrą sistemą, kad būtų apsaugoti tam tikri interesai, panaikinant prekybos statybos produktais apribojimus, kurie priešingu atveju gali atsirasti dėl skirtingo įvairių valstybių narių apsaugos lygio. Vien tik būtinumu užtikrinti esminių reikalavimų įgyvendinimą negalima remtis pateisinant nacionalines priemones, apribojančias statybos produktų, kurie nepatenka į šios išvados 26 punkte aprašytą mechanizmą, importą ir naudojimą. Tokios priemonės, įskaitant ir polietileninių vamzdžių patvirtinimo procedūrą, taikytą Portugalijoje, turi būti vertinamos pagal Direktyvos 89/106 6 straipsnio 2 dalį ir 16 straipsnį.

29. Direktyvos 89/106 16 straipsnis, kaip specialesnio pobūdžio nuostata, turėtų būti analizuojamas pirmiausia. Speciali procedūra produktams, kuriems nenustatytos techninės specifikacijos, įpareigoja valstybę narę laikyti, kad produktas atitinka galiojančias nacionalines nuostatas, jeigu jis buvo patenkinamai įvertintas per bandymus ir patikrinimus, kuriuos atliko gaminančiosios valstybės narės patvirtinta institucija pagal paskirties valstybėje narėje galiojančius metodus arba tos valstybės narės lygiaverčiais pripažintus metodus. Gaminančioji valstybė narė infor-

muoja paskirties valstybę narę, pagal kurios nuostatas turi būti atliekami bandymai ir patikrinimai, apie įstaigą, kurią ji ketina patvirtinti šiam tikslui. Abi valstybės narės pateikia viena kitai visą būtiną informaciją.

30. Šios bylos aplinkybėmis tiek Komisija, tiek Portugalijos Respublika sutinka, kad ši speciali procedūra nėra tinkama dėl to, kad ji netaikytina, arba dėl to, kad ji paprasčiausiai nebuvo taikyta. Komisija pabrėžia, kad nagrinėjamiems polietileniniams vamzdžiams Portugalijoje nėra nustatyta jokių specifikacijų, kuriomis galima būtų pasiremti atliekant testavimus Italijoje ar Ispanijoje. Portugalijos vyriausybė taip pat pritaria šiam faktui ir pažymi, kad patvirtinimo sertifikatas buvo išduotas tik vamzdžiams, bet ne vandens vamzdyno sistemai. Ji taip pat pastebi, kad gaminančioji valstybė narė privalo informuoti paskirties valstybės narės patvirtintas institucijas apie atitinkamus bandymo ir tikrinimo darbus, ir jokių kontaktų nebuvo nustatyta tarp atitinkamų nacionalinių institucijų.

31. Dėl abiejų šalių pateiktų priežasčių manau, kad nebūtina analizuoti Direktyvos 89/106 16 straipsnio tinkamumo, vertinant Portugalijos valdžios atsisakymo leisti naudoti aptariamus polietileninius vamzdžius atitiktį Bendrijos teisei.

32. Nors tai ir nebuvo nurodyta Komisijos ieškinyje Teisingumo Teismui, žodinio nagrinėjimo metu iškilo klausimas, ar Portugalijos valdžios institucijos nebuvo pagal Direktyvos 89/106 6 straipsnio 2 dalį įpareigotos leisti naudoti Italijoje ir Ispanijoje patvirtintus polietileninius vamzdžius. Kaip pirmiau buvo nurodyta, šis straipsnis numato, kad „Valstybės narės <...> leidžia produktus, kuriems netaikomos 4 straipsnio 2 dalies nuostatos, teikti rinkai savo teritorijoje, jeigu jie atitinka nacionalines nuostatas, atitinkančias Sutartį, jei Europos techninėse specifikacijose <...> nenurodoma kitaip".

33. Nuodugniau panagrinėjus paaiškėja, kad ši nuostata yra gana dviprasmiška, nes nėra visiškai aišku, apie kokias „nacionalines nuostatas, atitinkančias Sutartį", joje kalbama. Ar ši nuostata nurodo gaminančiosios valstybės narės (Italija ir Ispanija), paskirties valstybės narės (Portugalija) ar abiejų valstybių nuostatas?

34. Jei kalbama tik apie gaminančiosios valstybės narės nuostatas, tai turėtų daugiau įtakos nesureguliuotų produktų nei tų produktų, kurie atitinka technines specifikacijas ir turi EB ženklą, liberalesniam režimui. Toks aiškinimas neatitiktų direktyvos 16 straipsnio, kuris reikalauja gaminančioje valstybėje narėje atlikti bandymus ir patikrinimus, atitinkančius paskirties valstybėje narėje galiojančius metodus.

35. Kita vertus, jei kalbama apie paskirties valstybės narės nuostatas, galima būtų teigti, kad produktai, kurie atitinka galiojančias nacionalines nuostatas, galėtų būti pateikti į nacionalinę rinką.

36. Todėl aš darau išvadą, kad Direktyvos 89/106 6 straipsnio 2 dalyje numatytos „nacionalinės nuostatos, atitinkančios Sutartį", turi būti aiškinamos kaip darančios nuorodą į bet kokias nacionalines nuostatas, taikomas produktui. Tai apima gaminančiosios valstybės narės nacionalinės teisės nuostatas produktų, patiektų į tos valstybės narės rinką, atžvilgiu ir paskirties valstybės narės nacionalinės teisės nuostatas pateikimo į rinką ir atitinkamo produkto naudojimo toje valstybėje narėje atžvilgiu. Tokios nuostatos gali būti taikomos produktams, kuriems nėra techninių specifikacijų, jeigu jie atitinka EB 28 ir 30 straipsnių reikalavimus.

B — *EB 28 ir 30 straipsniai*

37. Komisija teigia, kad išankstinio patvirtinimo reikalavimas yra lygiaverčio poveikio priemonė kiekybiniam importo apribojimui EB 28 straipsnio prasme. Norėdama pateisinti šią priemonę, Portugalijos valdžia įtikinamai nepaaiškino, kodėl nagrinėjamų vamzdžių naudojimas galėtų kelti pavojų žmonių sveikatai ir gyvybei. Ji tik nurodo, kad priedai, naudojami plastmasėje, iš kurios yra sudarytas vamzdis, gali patekti į vamzdžiais tekantį vandenį.

38. Nors valstybės narės gali produktams, kuriuos kita valstybė narė pripažino, taikyti naują patvirtinimo procedūrą, Komisija nurodo, kad jos privalo palengvinti prekybos kontrolę Bendrijos viduje. Tai reiškia, kad nacionalinės valdžios institucijos neturi be reikalo reikalauti techninių ar cheminių tyrimų ar laboratorinių bandymų, kurie jau buvo atlikti kitoje valstybėje narėje ir kurie yra jai prieinami ar, pateikus prašymą, gali būti jai pateikti [8]. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, nacionalinės valdžios institucijos privalo pripažinti sertifikatus, išduotus kitos valstybės narės pripažintų sertifikatus išduodančių institucijų, nors jos ir nepriklauso UEATC, o jei jos mano, kad juose nepakanka informacijos, kuri leistų įvertinti tokius sertifikatus, susisiekti su tokiomis institucijomis.

8 — 1981 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten* (272/80, Rink. p. 3277, 14 punktas).

39. Be to, Komisija teigia, jog neproporcinga atsisakyti patvirtinti nagrinėjamus vamzdžius remiantis tuo, kad nacionalinės nuostatos numato tik vamzdyno sistemos, o ne atskirų vamzdžių, patvirtinimą. Patvirtinimo procedūra, taikoma tik vamzdžiams, lygiai taip pat gali kelti pavojų užteršimui dėl vamzdžių sudėties. Galiausiai procedūra, kurią taikė Portugalijos valdžia, nesiderina su Teisingumo Teismo praktikoje įtvirtintomis sąlygomis, kad norint pateisinti išankstinę administracinę patvirtinimo sistemą, nesuderinamą su pagrindine laisve, šiuo atveju su laisvo prekių judėjimu, ji turi būti paremta iš anksto žinomais objektyviais, nediskriminuojančiais kriterijais, taip apribojant nacionalinės valdžios diskreciją, kad ji nebūtų savavališkai naudojama [9].

40. Portugalijos vyriausybė pripažįsta Teisingumo Teismo praktiką, kad, nesant suderintos nacionalinės teisės, laisvo judėjimo Bendrijoje kliūtys, atsirandančios dėl nacionalinės teisės skirtumų, susijusios su nagrinėjamų produktų prekyba, turi būti pateisintos tuo atveju, kai tos nuostatos yra būtinos siekiant įgyvendinti privalomus reikalavimus, kaip antai sveikatos, vartotojų ir aplinkos apsauga. Tačiau Direktyva 89/106 ne tik reikalauja būtino suderinimo šioje srityje, bet numato ir papildomus reikalavimus valstybėms narėms garantuoti pastatų saugumą, prižiūrint medžiagų, naudojamų tuose pastatuose, tinkamumą. Taigi direktyva aiškiai atspindi bendrą EB 28 ir 30 straipsniuose numatytą principą, kad valstybės narės gali netaikyti priemonių, trukdančių teisėtai pagamintų kitoje valstybėje narėje produktų laisvam judėjimui, nebent tai yra būtina ir tinkama apsaugant tam tikrus privalomus reikalavimus. Reikalavimai, įtvirtinti Portugalijos teisėje, dėl polietileninių vamzdžių naudojimo nėra neproporcingi, jie nesudaro sąlygų netiesioginei statybos produktų iš kitų valstybių narių diskriminacijai.

41. Šioje byloje pagrindinė problema yra tai, kad Portugalijos patvirtinimo institucija LNEC atsisakė pripažinti bent jau IIP išduoto nagrinėjamų polietileninių vamzdžių sertifikato lygiavertiškumą. Šis atsisakymas iš esmės buvo pagrįstas tik tuo, kad IIP nepriklausė UEATC ir kad ji nebuvo sudariusi bendradarbiavimo susitarimo su LNEC. Komisijos ieškinys nėra susijęs nei su LNEC taikytais metodais patvirtinant nagrinėjamus produktus, nei su šios institucijos taikomais standartais šiuo atveju. Iš tikrųjų bylos medžiagoje nenurodyta, kad tokie standartai egzistuoja.

9 — 2002 m. sausio 22 d. Sprendimas *Canal Satélite Digital* (C-390/99, Rink. p. I-607, 35 punktas).

42. Reiktų priminti, kad šioje byloje nagrinėjami produktai nepatenka į Direktyvos 89/106 4 straipsnio reguliavimo sritį, todėl direktyvos 6 straipsnio 2 dalies prasme EB 28 ir 30 straipsniuose įtvirtinti bendri principai dėl laisvo prekių judėjimo taikomi nacionalinėms priemonėms, priimtoms šių produktų atžvilgiu. Šie principai yra tinkamai išdėstyti ir apibendrinti pirmiau nagrinėjant Komisijos ir Portugalijos vyriausybės pateiktus teiginius.

43. Pagrindinė 28 straipsnyje įtvirtinta sąlyga yra ta, kad teisėtai pagamintos ir kitoje valstybėje narėje pardavinėjamos prekės turi iš principo būti priimtos ir į kitų valstybių rinkas. Tačiau pripažįstama, kad valstybės narės, esant tam tikroms sąlygoms, siekiant apsaugoti pagrindinius viešuosius interesus, gali priimti ir taikyti priemones, apribojančias prekybą Bendrijos viduje. Kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos kiekvienu atveju privalo parodyti, kad tokios taisyklės ar administracinė praktika yra būtinos siekiant veiksmingai apsaugoti EB 30 straipsnyje numatytus interesus arba įgyvendinti imperatyvius reikalavimus ir, jei reikia, parodyti, kad prekyba nagrinėjamais produktais kelia pavojų visuomenės sveikatai [10].

44. Yra aišku, kad išankstinio atitinkamo produkto patvirtinimo ir sertifikatų, išduotų kitoje valstybėje narėje ir liudijančių apie to produkto kokybę ar tinkamumą naudoti, atitikimo reikalavimas apriboja pateikimą į importuojančios valstybės narės rinką. Tai yra atvejis, *eo ipso*, kai prašymai dėl atitikimo ar dėl lygiavertiškumo pripažinimo yra atmetami. Todėl tokie reikalavimai EB 28 straipsnio prasme yra kiekybinio importo apribojimo lygiaverčio poveikio priemonės [11].

45. Dekreto-įstatymo Nr. 38/382 17 straipsnyje numatyta patvirtinimo procedūra siekiama užtikrinti medžiagų, naudojamų pastatuose ar statybos darbuose, saugumą ir visuomenės sveikatos apsaugą. Todėl reikalavimas patvirtinti naujas ar neišbandytas statybines medžiagas ir statybos metodus gali būti pateisintas EB 30 straipsniu.

46. Tačiau tokia nacionalinė priemonė turi atitikti būtinumo ir proporcingumo sąlygas. Komisija rėmėsi Teisingumo Teismo praktika, pagal kurią iš valstybių narių reikalaujama palengvinti Bendrijos vidaus prekybos kontrolę [12]. Šis reikalavimas, kuris yra taip pat išdėstytas ir EB 10 straipsnyje, numato, kad

10 — 2003 m. birželio 19 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-420/01, Rink. p. I-6445, 30 punktas).

11 — 2003 m. gegužės 8 d. Sprendimas *ATRAL* (C-14/02, Rink. p. I-4431, 62 ir 63 punktai).

12 — Žr. 38 punktą.

nacionalinės valdžios institucijos negali reikalauti pakartotinių bandymų ar tyrimų ir kad ji turi atsižvelgti į kitų valstybių pripažintų institucijų patvirtinimo procedūros rezultatus. Norint tinkamai laikytis šio reikalavimo, reikia aktyvaus nacionalinės institucijos, kuriai pateiktas prašymas dėl produkto patvirtinimo ar prašoma pripažinti sertifikato atitikimą, ir institucijos, kuri pripažino produktą ir jam išdavė sertifikatą, bendradarbiavimo. Šios institucijos, nepaisant visko, yra geresnėje padėtyje nei individualūs pareiškėjai, kurie nori prekiauti nagrinėjamais produktais ar naudoti juos reikiamos informacijos gavimo atžvilgiu. Jos yra geresnėje padėtyje ne vien tik nustatant ryšius su panašiomis institucijomis kitose valstybėse narėse, jos gali nuspręsti, kokios informacijos reikia apie patvirtinimo institucijos, kuri patvirtino produktą ir išdavė sertifikatą, statusą bei apie metodus ir standartus, kuriuos ji taiko.

47. Kitais žodžiais tariant, patvirtinimo institucijos turi konstruktyviai bendradarbiauti viena su kita, kad palengvintų patekimo į importuojančios valstybės narės rinką procedūras, neatsižvelgiant į priklausymą atitinkamoms organizacijoms ar egzistuojančius formalius bendradarbiavimo susitarimus. Tokioje situacijoje, kai produktą jau patvirtino pripažinta valstybių narių institucija, metodų ir taikomų standartų lygiavertiškumo įrodinėjimo našta negali būti perkelta rinkos dalyviams.

48. Šioje byloje iš bylos medžiagos matyti, kad LNEC atsisakė pripažinti sertifikato, kurį išdavė IIP, lygiavertiškumą vien tik formaliu pagrindu. Ji rėmėsi tuo, kad IIP nebuvo UEATC narė ir kad LNEC nebuvo sudariusi bendradarbiavimo sutarties su IIP. Bet kuriuo atveju LNEC savo iniciatyva nesikreipė į Italijos instituciją dėl informacijos pateikimo apie sertifikatą, kurį jai pateikė įmonė pareiškėja, o tai gali būti pirmiau aprašytos bendradarbiavimo pareigos pažeidimas.

49. Galima pridurti, jog faktas, kad nacionalinės nuostatos leidžia tik visos vamzdynų sistemos, o ne atskirų vamzdžių patvirtinimą, viršija tai, kas būtina užtikrinant pastatų ir visuomenės sveikatos saugumą. Nors galima pritarti, jog reikia užtikrinti, kad visa vamzdynų sistema veiktų tinkamai ir saugiai, tai reikia atriboti nuo galimybės įvertinti atskirų ją sudarančių dalių tinkamumą naudoti pagal paskirtį. Pastarasis aspektas negali priklausyti nuo to, kad atskiros sistemą sudarančios dalys būtų patvirtintos kartu su visa sistema.

50. Galiausiai, kaip nurodė Komisija, Teisingumo Teismas yra ne kartą pabrėžęs, kad „norint pateisinti išankstinę administracinę patvirtinimo sistemą, kuri nesuderinama su pagrindinėmis laisvėmis, ji turi būti paremta iš anksto žinomais objektyviais, nediskriminuojančiais kriterijais, taip apribojant nacionalinės valdžios diskreciją, kad ji nebūtų savavališkai naudojama“ [13]. Dekreto-įstatymo Nr. 38/382 17 straipsnis, kuris tik nustato, kad naujoms ir neišbandytoms statybinėms medžiagoms ar metodams reikia LNEC patvirtinimo, aiškiai neatitinka šių procedūrinių reikalavimų.

51. Dėl to, kas pasakyta pirmesnėse trijose dalyse, darau išvadą, kad Dekreto-įstatymo Nr. 38/382 17 straipsnis pažeidžia proporcingumo principą ir todėl yra nesuderinamas su EB 28 straipsniu.

C — *Informavimo procedūra, numatyta Sprendime 3052/95*

52. Komisija tvirtina, kad EPAL atsisakymas patvirtinti vamzdynų sistemą neturint LNEC išduoto sertifikato ir pastarosios atsisakymas pripažinti IIP išduoto sertifikato atitikimą reiškia „priemonę“ Sprendimo 3052/95 1 straipsnio prasme, todėl apie tai reikėjo per 45 dienas informuoti Komisiją.

53. Portugalijos vyriausybė atsako, kad šios priemonės buvo imtasi vykdant įsipareigojimus pagal Direktyvą 89/106, todėl, remiantis Sprendimo 3052/95 3 straipsnio 2 dalimi, informavimo procedūra jai netaikoma.

54. Remiantis Sprendimo 3052/95 1 straipsniu, „valstybė narė, imdamasi veiksmų sutrukdyti kitoje valstybėje narėje teisėtai pagaminto arba parduodamo tam tikro modelio arba tipo gaminio laisvam judėjimui arba pateikimui į rinką, atitinkamai praneša Komisijai tais atvejais, kai šios priemonės tiesioginis ar netiesioginis poveikis yra bendras tų prekių uždraudimas, atsisakymas leisti tas prekes pateikti į rinką, atitinkamo gaminio modelio arba tipo pakeitimas, kad jis galėtų būti pateiktas į rinką arba joje išlaikomas, arba tų prekių pašalinimas iš rinkos“. Teisingumo Teismas nurodė, kad „tai reiškia bet kokią priemonę, kurios ėmėsi valstybė narė, išskyrus teismo sprendimą, kuri apriboja laisvą prekių, teisėtai pagamintų ar pateiktų į rinką kitoje valstybėje narėje, judėjimą, nepaisant jos formos ar institucijos, kuri ją taiko.“ [14]

13 — Sprendimas *Canal Satélite Digital* (cituotas 9 išnašoje, šios išvados 35 punkte).

14 — 2002 m. birželio 20 d. Sprendimas *Radiosistemi* (C-388/00 ir C-429/00, Rink. p. I-5845, 68 punktas).

55. Šioje byloje kartu EPAL ir LNEC priimti sprendimai uždraudė naudoti aptariamus polietileninius vamzdžius, todėl turi būti laikomi priemone Sprendimo 3052/95 1 straipsnio prasme. Kadangi tai negali būti laikoma priemone, priimta pagal Direktyvą 89/106, jai netaikoma informavimo pareigos išimtis.

56. Todėl per 45 dienas neinformavusi Komisijos apie priemonę, kurios buvo imtasi nagrinėjamų polietileninių vamzdžių atžvilgiu, Portugalijos Respublika pažeidė įsipareigojimus pagal Sprendimo 3052/95 1 straipsnį.

V — Dėl bylinėjimosi išlaidų

57. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas. Todėl Portugalijos vyriausybė turi jas padengti.

VI — Išvada

58. Darau išvadą, kad Teisingumo Teismas turėtų:

1. Pripažinti, kad iš kitų valstybių narių importuotiems polietileniniams vamzdžiams taikiusi patvirtinimo procedūrą pagal 1951 m. rugpjūčio 7 d. Dekreto-įstatymo Nr. 38/382 17 straipsnį, neatsižvelgiant į kitų valstybių narių sertifikatus išduodančių institucijų sertifikatus, ir apie šią priemonę neinformavusi Komisijos, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 28 ir 30 straipsnius bei pagal 1995 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 3052/95/EB, nustatančio pasikeitimo informacija apie nacionalines priemones, neatitinkančias laisvo prekių judėjimo principo, tvarką Bendrijoje, 1 straipsnį ir 4 straipsnio 2 dalį.

2. Priteisti iš Portugalijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.